

כמעט שמחה

הם כבר היו שם, באולימפוס המרגש והמשמח, העוגות כבר נאפו, הפרחים והחלומות פרחו – אבל אז משהו השתבש, והם מצאו את עצמם מתגלגלים מפסגת האושר לתחתית האכזבה. איך עומדים בזה? מה מספרים ל"כל העולם" המצקצק? בעלי שמחה ב'כמעט' משתפים.

רינה זילבר

הן היו על סף שמחה. כמעט. הן נסקו לפסגות, שיר היה על שפתייהן וכל נשמתן אמרה ריקוד. אבל אז הגיע הבום.

והכל התנפץ לרסיסים. וכאב של שמחה שמתרסקת הוא כאב ממקום אחר לגמרי הוא השבר שאחרי גאון. אחר כך היה עליהן לאסוף את השברים אחד לאחד ולהתחיל מהתחלה. איך עושים את זה? מאיפה אוספים כוחות? נשים שהיו שם מדברות ומשתפות.

זו הייתה שיחה של אמונה ודמעות. כי להאמין אין משמעו להתכחש לכאב. אדרבה. אמונה מעניקה משמעות להתמודדות שעוברת עלינו. היא מעלה את האובדן למקום חדש של קרבת אלוקים.

ישבתי לפגישה עם מלכי קלריסטנפלד מבורו-פארק, מקימת ארגון "כנפיים" שמקום מושבו העיקרי בברוקלין, ניו יורק, אבל מזמן כבר פרש כנפיים והקים שלוחות במקומות נוספים בארצות הברית כמו גם בקנדה, אוסטרליה ולאחרונה גם בישראל.

מה מביא אישה חסידית שמרנית להקים ארגון כה חובק עולם?

את התהייה שעולה בי אני מפנה למלכי, שמחייכת בצניעות אופיינית ומגוללת את סיפורה. סיפור של אובדן ואבל אבל גם של תקווה וחזון.

"כנפיים" הוקם בעצת רבנים לפני עשרים ושתיים שנים בניו יורק, אז שלוחה של ארגון המסייע לזוגות חשוכי ילדים. עם הזמן נבטה ההבנה שארגון עבור נשים שעברו אובדן לפני לידה לא שייך דווקא לאנשים שלא זכו לילדים, וכי אפילו אם שלה עשרה ילדים עלולה לחוות אובדן בצורה שתטלטל ותסעיר את עולמה. הבנו שיש צורך אמתי להעניק תמיכה רוחנית, רגשית ורפואית לכל אישה באשר היא שחוה אובדן.

לכן, בשנת התשע"ה יצאנו לדרך חדשה כארגון עצמאי המיועד לכלל הציבור.

שמענו שלא סתם הגעת לתחום החשוב והרגיש הזה.

מלכי מחייכת בעדינות: "נכון. לאחר שבעצמי עברתי במשך השנים חוויות של אובדן בשלבים שונים ידעתי שיש בקהילה צורך זועק שלא מקבל מענה. הבנתי שבשעה שהמשפחה המורחבת, קולגות בעבודה ונשים מהקהילה מצפות מהאישה להתגבר על כאב היציאה מבית החולים בידיים ריקות בכל שלב שהוא, האישה עצמה חוותה אבדה לא פשוטה והיא חייבת לקבל את המענה והתיקוף לצער שהיא חווה. ושוב, אין זה משנה כלל אם לאישה כבר יש חמישה ילדים או אפילו אחד עשר ילדים משלה. אובדן הוא אובדן הוא אובדן.

מתוך הניסיון האישי שלי הגעתי ליצירת מתודה שתתמוך באישה ברגעים הקשים שלה, תעניק לה כלים להתגבר ותאפשר לה מרחב שבו היא יכולה להתאבל על השמחה שלא הייתה, על החלום הגדול שלא התגשם. מתוך מפגש עצמי ושיחות עם מאות נשים יצרתי חבילה שמקבלת כל אישה שפונה ל"כנפיים". זו מעין עזרה ראשונה רגשית להתמודדות, שאף אישה לא תרגיש לבד בהתמודדות שלה. בתוך המארז יש ספר חיזוק באמונה, דברי חיזוק מרבנים וחוברת הדרכה המעניקה ארגז כלים להתמודדות מול האובדן של הבעל והמשפחה ובזירה אחרת – מול התגובות של החברה. בנוסף, יש בחבילה דיסק שמע וכתב עת משובב נפש. זו ההתחלה.

כמובן שהעזרה של 'כנפיים' לא מסתכמת בזאת. יש לנו מעל שלוש מאות מתנדבות המעניקות תמיכה וייעוץ, כולן נשים שעברו את המסע ויודעות לתמוך ממקום של הזדהות מוחלטת. בנוסף, אנו מנהלים קבוצות תמיכה בנפרד לאבות ולאמהות המנוהלות על ידי אנשי מקצוע, ושירותי ליווי ותמיכה של דולה שעברה הכשרה מקצועית לסיוע במקרים כאלה. מעבר לזה, אנחנו מעניקים ליווי וייעוץ מקצועי ורפואי לפני ואחרי".

מה היה עד היום? למה הגעתם רק לאחרונה לארץ ישראל?

"עד השנים האחרונות קיבלנו פניות רבות מנשים מהארץ, ועזרנו להן מהמשרד בברוקלין. הקב"ה גלגל את הדברים עד שהרגשנו שהגיע הרגע הנכון. בכלל, אני מרגישה שהריבוננו של עולם הוא הבוס שלי. אני קמה בבוקר ולא יודעת מה מחכה לי באותו יום. לאילו פניות איאלץ להיענות, מי יזעיק אותי ומה יהיו המקרים יונחו על שולחני. לפני כשלוש שנים הגיעו אלינו שתי נשים בלי לדעת אחת מהשנייה, כל אחת מהן הייתה זקוקה מאוד לתמיכה לאחר חוויה של אובדן שעברה עליה. עזרנו לכל אחת מהן, ומאוחר יותר הרב שסייע להן והפנה אותן אלינו, הגאון רבי אליהו מאיר קלוגמן שליט"א, רב קהילה בשונת ארזי הבירה הירושלמית, ראה את הצורך העולה מן השטח וקיווה כי יבנה על מנת למנף את החוויה שעברה עליהן לעזרה למשפחות רבות נוספות הזקוקות לסיוע ותמיכה. בסיעתא דשמיא כך נוצרה האפשרות לפתוח סניף פעיל בארץ ישראל".

האם הסניף בארץ מיועד אך ורק לנשים דוברות אנגלית?

"לחלוטין לא. הסניף מיועד לכל אישה הזקוקה לחיזוק, ליווי ותמיכה, ואגב, גם פניות רבות מאוד שהגיעו אלינו עד היום מארץ ישראל כלל לא היו מנשים דוברות אנגלית אלא מנשים ששמעו עלינו והבינו שבארץ לא קיים מענה מקיף לצורך שלהן.

לאחרונה הייתי בביקור בארץ על מנת לחזק את הסניף הישראלי, כי הרגשתי שהגיעה השעה. יש לנו נכון לעכשיו שלושים וחמש מתנדבות בארץ, כולן נשים מיוחדות שהמטרה שלהן לעשות טוב בעולם. אנחנו מתרגמים את החומרים שלנו לעברית וליידיש ולקחנו אנשים שיעזרו לנו לפנות לציבורים האלה. יצרנו רשת של קשרים בתוך בתי החולים בארץ, עם אפשרות לדולות מלוות רגשיות בכל בתי החולים, וקבוצות תמיכה הנפגשות באופן פיזי ומנוהלות על ידי העובדת הסוציאלית חני ליטווין".

האם את רואה הבדל בין הפניות בארצות הברית ובארץ?

"אין הבדלים משמעותיים. להיפך, בארץ הארגון התקבל מאוד באהדה, וההבנה של נשים לצורך בארגון כמו שלנו הייתה מיידית. אם בארצות הברית היה עלינו לייצר הסברה עד שמטרת הארגון חדרה לתודעה הקהילתית, בארץ נראה שההבנה כבר הבשילה עוד לפני שהגענו. בארצות הברית פתחנו את קבוצות התמיכה הפיזיות רק לפני שנתיים, ובארץ יחד עם הקמת הסניף פתחנו קבוצות שהתמלאו מיד".

מה קרה בשנים האחרונות? מה היה עד היום? איך פתאום נוצר צורך בארגון כמו שלכן?

"תחילה, המודעות עלתה וטיפול הוא נושא שמדובר יותר ויותר בכל העיתונים והמגזינים, ויחד עם זאת העמיקה ההבנה שאישה שעברה אובדן חייבת לתת לו מקום בחייה. וכאן אנחנו נכנסים לתמונה.

אספר סיפור שימחיש את הפער בין ההתנהלות פעם והיום. לאחרונה יצרה אתי קשר אישה שביתה עברה לידה שקטה ונזקקה לסיוע. ואכן, אנחנו ב'כנפיים' ליוונו וחזקנו את הבת, תחילה בעזרה פרקטית רפואית בבית החולים ובהכוונה מה נכון לעשות, ומאוחר יותר כשהגיעה הביתה הענקנו לה תמיכה רוחנית ונפשית.

יום אחד פגשה אותי האם ברחוב בבורו פארק, והיא התחילה לבכות. 'מלכי', היא אמרה לי, 'אני עברתי את אותה חוויה לא פשוטה לפני שלוש שנה בדיוק. ואף אחד לא היה שם בשבילי. הייתי כל כך בודדה. לא העזו לדבר אתי ואני הייתי לבד עם הסבל. ועד היום אני מרגישה בתוכי את הבור העמוק של האובדן שחוויתי, את המעבר החד מעולם של חלומות וורודים, ציפייה מתוקה ואושר אינסופי לבור שחור של כאב אינסופי וידיים ריקות וגעגוע עמוק שאין לו מענה'.

וזו בדיוק הנקודה.

לעולם לא נגביל את הזמן בו נשים תהיינה אתנו בקשר. כל אחת לפי הנפש והצורך הספציפי שלה. אנחנו גם באים מהבנה שאין דבר כזה לשכוח. הכאב תמיד יהיה שם. בדרך הנכונה הוא יהפוך לכאב שאפשר לחיות אתו, אבל את החסר אי אפשר למלא. כל אישה היא אמא של הילד שאבד לה לבלי שוב, ולנצח היא תהיה אמו עד שתזכה לפגוש אותו לעתיד לבוא. ויחד עם זה אנחנו מעניקים תיקוף לכאב, מסגרת שבה ניתן לחוות אותו באופן מבוקר שיאפשר לאישה ללגום אוויר ולהמשיך הלאה בבטחה.

אשתף בסיפור אישי. במשך שנים ארוכות התקשיתי מאוד לנסוע בכביש 96, כביש FDR. זהו כביש ראשי מאוד המוביל למונסי ולהרי הקטסקילס. בכל פעם שהייתי נוסעת בו היה לי קושי אדיר. זה היה ממש טראומטי עבורי, משום שהכביש עובר ליד בית החולים מאונט סיני שבו טופלתי. המשפחה סביבי כבר שכחו אבל אני לא שכחתי. עד שבתהליך אטי, כן ואמתי הגעתי למסקנה שאני לא אמורה להיאבק ברגשות כדי לשכוח. מה שהיה שלי נשאר שלי לתמיד. להיפך, זה המקום לזכור ולתת את המקום והמרחב לגעגוע שאני חווה. מאז התחלתי אפילו לאהוב את הנסיעות האלו והן כבר לא מקור לטראומה. אבל אלו תהליכים שחייבים להגיע ממקום מודע שמעבד את מה שעבר עלינו וממסגר את החוויה מחדש".

איך את מסוגלת לשבת כל יום ולשאת צרות של אנשים...

"זו באמת חוויה לא פשוטה בכלל. החיים שלי עם אופי מאוד כבד, ולכן אני מקפידה ללכת לשמוע שיעורים כדי להתחזק ולקבל כוח. אני אוהבת לעשות הרבה דברים, בין השאר ללמד ולשיר, אבל אני יודעת שבזמן עולם נתן לי תפקיד ואני משתדלת מאוד לעמוד בו בכבוד.

יחד עם זה, אנחנו לא אנשים שצריכים הרבה. זכינו שבעלי שליט"א יושב ולומד, ולפרנסתי בכובעי השני אני מייעצת למצבי חירום בארגון 'חי-לייפליין'. אני זוכרת איך פעם הגיעה לבית שלי הגב' מולי הבר, שבעלה הוא רב הקהילה הסורית בניו ג'רזי. היא הייתה צריכה להעביר לי משהו ואז ראתה איך נראה הבית שלי. באותה תקופה עוד לא היה לי משרד רשמי, וכל הפעילות התנהלה מתוך הבית! היא ראתה בית נעים אבל פשוט, קירות לבנים ובלי שום סממן של גשמיות. כמי שבאה מקהילה עשירה במיוחד, היא הייתה די המומה מהפערים. במעמד הזה היא הודיעה: 'מלכי, עכשיו אני רואה שהארגון שלך הוא 'אמת'דיג'. במעמד ההוא החליטה שהיא רוצה להיעזר בי להקים תשתית דומה עבור הקהילה שלה. הכשרתי את נציגות ארגון ביקור חולים של הקהילה הספרדית. הם נהיו מעין ארגון אחות שלנו ושולחים אלי נציגות לסופררוויז'ן ולהדרכה.

מרגישה שבזמן עולם נתן לי חיים עם הרבה משמעות, בעל ושני בנים אברכים שיושבים ועושים שטייגן ומסיימים מסכת אחרי מסכת, מה אני צריכה יותר מזה?"

את מרגישה שהעיסוק הלא פשוט הזה מגיע אתך הביתה? אל הילדים?

"אין ספק שקשה להתנתק מהעיסוק שלי ולא פעם אני צריכה להיענות לפניות דחופות גם מהבית. יחד עם זה יש לי עדיין בבית ילדים צעירים, הקטן שלי בן עשר, ולכן אני מקפידה כמובן לא לשתף בסיפורים שמגיעים אלי. מה שכן, אני מאפשרת להם לחוות אלו סיפורים קטנים של 'מי כעמך ישראל'. בדיוק השבוע היה לי סיפור מיוחד מאוד שרומם אותי מאוד. אישה מבלגיה התקשרה שהיא זקוקה בדחיפות לתרופה מסוימת שאין להשיג בבלגיה. בארצות הברית התרופה ניתנת להשגה אלא שהיא עולה לא מעט. ערכתי בירור, והגעתי לאישה מבולטימור שנותרו לה כמה יחידות מהתרופה. כעת נותר לראות איך אפשר להעביר את התרופה אלינו, מרחק חמש שעות נסיעה ברכב.

ביקשתי שיפרסמו בקהילה בבולטימור אם יש מי שמגיע לניו יורק ויכול להעביר את התרופה. לא פחות מעשרה אנשים התנדבו. בתוך זמן קצר כבר הייתה התרופה אצלנו והעברנו אותה לבלגיה כך שהיא הגיעה בדיוק בזמן עבור האישה שנזקקה לה. סיפורים כאלה הם בבחינת 'מי כעמך' ובהם אני בודאי משתפת את הילדים.

ובאופן אישי, מכתבים כמו זה שקיבלתי אתמול בודאי נותנים כוחות עצומים! אישה שלחה לי שנולדה לה בסיעתא דשמיא תינוקת מקסימה, בריאה ושלמה. היא רצתה לשתף אותי בבשורה ולהגיד לי שלולי התמיכה והחיזוק שלנו שהעמידו אותה על הרגליים לאחר האובדן שחוותה, לא הייתה מצליחה

להגיע לרגע המאושר הזה. רק בזכות התמיכה יש לה כוח לאהוב את התינוקת שנולדה לאחר שהייתה כה קשורה לתינוק שאיבדה.

ולסיום, אנחנו מעבירים לנשים דברי חיזוק מנחמים ומעודדים מגדולי כל הדורות. בין השאר אנחנו אומרים להן ששכרן מובטח להן לעולם הבא, ובתורת היולדת מובא משל לאם, שמלך הפקיד בידיה פיקדון יקר מאוד, והרי בוודאי הייתה שמחה, וגם לאחר שהמלך דרש וקיבל בחזרה את פיקדונו, זכות היא לה שהייתה שומרת המלך. כך האם זכתה להיות שומרת למלך והייתה דומה לארון קודש שספר תורה מונח בו, שאוצרת בקרבה תינוק אשר נר אלוקים על ראשו ולומד כל התורה כולה. יום אחד בדרך, לאכר התהליך, תבין אישה שיש מטרה לכל שעובר עליה, שהם דבר לא קורה סתם.

אנחנו מתפללים לד' שנצליח לעמוד ביעד הארגון, לתת כנפיים לכל אישה, לאפשר לה לקבל כוחות, להתחזק ולהמריא הלאה מחוזקת ומלאת תקווה".